

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Добринка Пейчева, ЮЗУ „Неофит Рилски“
върху дисертационния труд на Цветелина Джамбазова на тема: „
Движенията “Me Too” и “Time’s Up” – опит за предефиниране на
социалните роли в съвременното общество. (Медийни
презентации в англоезични издания 2017 – 2018 г.)”, редовен
докторант в катедра „ПРЕСЖУРНАЛИСТИКА И КНИГОИЗДАВАНЕ” на
ФЖМК

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в
Научна област 3 – Социални, стопански и правни науки и
професионално направление 3.5. Обществени комуникации и
информационни науки (Журналистика - Медиен дискурс-Жанрови
модели)

Научен ръководител: проф.д-р Тотка Монова

I. Представяне на докторанта въз основа на подадената документация

От представената за докторанта документация се установява, че докторантката Цветелина Джамбазова отговаря на всички процедурни изискванията за провеждане на официална защита и, че са спазени всички законови изисквания за участието ми като рецензент в Научно жури за защита на дисертационния труд.

II. Оценка на качествата на дисертационния текст

Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем. Дисертационният труд е посветен на изключително актуална тема, свързана с пола и по-специално с жената. Тя е едно своеобразно

продължение на актуалната и едновременно с това станала проблематична в България Истанбулска конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашно насилие, доколкото касае сексуалното насилие и по-конкретно - жената обект на сексуален интерес от страна на мъже, стоящи по-високо в йерархията. Това изключително актуално явление днес, всъщност съществува отдавна, може дори да се каже - от самото начало на разделението на труда, и главно откакто на жените бе позволено да излязат от домовете си и да започнат да изпълняват конкретни професионални роли в предприятия, обединения и пр.

Дисертационният труд е една структурна и методологична цялостност. Тя следва релевантна на съдържанието и изискванията за дисертационен труд структура - увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Общият текст е с обем 316 страници. Използвано е огромно количество литературни източници, преобладаващо на английски език, поради спецификата на темата и провежданите изследвания. Библиографията е изключително богата. Състои се от: 355 заглавия, 315 от които на английски език и 1 източник на немски език. Представените 25 заглавия на български език са почти изчерпващи съществуващите източници в страната. Дисертационният труд е обогатен в структурно отношение и с експликации на фигури и таблици, които онагледяват получените резултати от проведените от авторката изследвания, включително и на други изследвания. Налични са 7 фигури и 34 таблици, свързани с проведения от авторката контент-анализ и с онагледяване на езикови анализи.

Дисертационният текст има логична методологична и приложно-конкретизираща структура. Дисертантката започва методологично релевантно с теоретизация на социалните роли. Защото, само на база на обясняване на ролевите специфики, тя може да пристъпи, както и пристъпва, към изследване на сексуалния тормоз, който се среща и сред двата пола, но бидейки свързан с йерархични подчинености, е типичен най-

вече за мъжете. Именно типичността и голямото му разпространение са в основата на проявения изследователски интерес от страна на дисертантката и нейния научен ръководител. Независимо от демократичните развития, свързани с относителното равнопоставяне между мъжете и жените, изследванията сочат, че силно преобладават мъжете ръководители. И въпреки далеч по-малкия брой изследвания по тази тема, за силно преобладаващ се сочи сексуалният тормоз на над жени. Обвързването между властта със сексуалния тормоз е може би най-ярката експликация на осъществяван сексуален тормоз на мъже над жени.

Логично в структурен план са и останалите глави - Глава 2. Сексуален тормоз. Движенията “Me Too” и “Time’s Up” и Глава 3. Отразяване на движенията “Me Too” и “Time’s Up” в англоезични издания, чрез които в един емпирично-аналитичен план дисертационният труд получава една теоретико-емпирична цялостност.

Дисертацията съдържа всички изискуеми атрибути цел, задачи, теза, обект, предмет метод, хипотези и пр. Всички те са релевантни на темата и на самата осъществена разработка. Открояването на социалния тормоз е направено чрез правилно избран обект, а именно - новите социални движения “Me Too” и “Time’s Up”, които концентрират в себеси измеренията на проблеми и опитите за неговото редуциране. В предмета на дисертационния труд са предвидени да се имат предвид измеренията на призивите за промяна на социалните роли на мъжете и жените като дейности, свързани с активистите на двете изследвани инициативи. Съвсем логични са и поставените намерения на дисертантката, които са обединени в една цел.

Целта, която е поставена в дисертационния труд е „ разкриване на състоянието на проблема сексуален тормоз и социални роли на половете чрез отразяването на движенията “Me Too” и “Time’s Up”, както и

открояването на връзката между кампаниите и съществуващите опити за промяна на отношението към социалните роли на двата пола“

Задачите които си е поставила дисертантката са следващи поставените и научни намерения и са в унисон с тях:

- Изясняване на социалните роли на мъжете и жените в модерното общество и опитите за тяхната концептуализация чрез проследяване на значението на понятието “gender” и свързаните с него идеи;
- представяне на теоретичните основи на психоанализата относно социалните роли
- Разкриване на действащите регулации за социалните роли в световен мащаб чрез документи на международното публично право;
- Извеждане на характеристики на сексуалния тормоз на работното място, които са универсални и приложими в различни държави по света;
- Систематизиране на основните особености на движенията “Me Too” и “Time’s Up”, позволяващи извеждането на прогнози за бъдещето им развитие;
- Задълбочено изследване на отразяването на движенията “Me Too” и “Time’s Up” в две онлайн британски издания, позволяващо проследяването на връзката между двете инициативи и опитите за промяна на социалните роли на половете.
- **Основният метод**, който е използван от дисертантката, освен задълбочената теоретизация на проблема, е контент анализ. Реализиран е върху две британски онлайн издания – BBC и The Guardian . Контент-анализът, както е известно, е изключително сложен и трудеемък метод, но едновременно с това - изключително благодатен и надежден за емпирична доказателственост на явления, с големи отражения в медиите.

Контент-анализът на отразяването на движенията “Me Too” и “Time’s Up”, в две англоезични онлайн издания – Би Би Си и The Guardian е направен професионално с адаптирана регистрационна карта за целите на тематиката,

и с изключително релевантни категории и категориални признаци за наблюдение и регистриране. Релевантността му позволява потвърждаване на повечето хипотези, зароложени от дисертантката .

Релевантността на използваните методи позволява да се направят и изводи за нагласите на обществото, относно дейностите и предприетите инициативи, включително и за предвиждане на резултатността от осъществяването на заложените. Налице е не само задълбоченост в подхода към контент-анализа, но и към неговата реализация. Разкрити са много добри умения и резултатност в операционализирането на категориалния апарат, включен в регистрационната карта, така и в операционализирането на съответните категориални признаци. Изчерпателността на изследваната проблематика е валидна за целия период на проучването, за самите движения и най-вече за изследваните медии.

Чрез дисертационния труд се достига до отразяване на съществени черти и характеристики на темата за сексуалното насилие и теориите за нея чрез един иновативни подход, а именно чрез контент анализ на отраженията в две от най-четените медии в съчетание с проучване и анализ на нормативни документи. На тази база се достига до нови авторски трактовки , кито сами по себе си имат приносен характер.

Дисертантката показва умения да предлага свои интерпретации на вече налични коментари в онлайн медиите, да анализира в дълбочина проблемите, свързани със сексуалното насилие, да изведе същностните му измерения. В дисертацията се демонстрира не само добро познаване на литературата, но и на развитието на събитията, които са били обект на емпиричното изследване. Цветелина Джамбазова демонстрира актуална осведоменост и след приключване на дисертационната разработка, което показва, че научните и интереси са трайни и може да очакваме тя да продължи работата си в това изследователско поле, да я наречем изследователката от България, работеща по проблема.

III. **Оценка на езиково-стиловите качества на изложението.**

IV. Докторантката разкрива ярко изразен академичен стил и подход. Разкрива високи аналитични умения, умения за съпоставка и оценка. *Авторефератът* отговаря на дисертационния текст.

V. **Приноси на дисертационния труд**

Съгласна съм с приносите, включени от дисертантката в документацията по защитата, така както са разбрани и приети от мен:

1. В дисертацията е лансирана авторова дефиниция за понятието пол ("gender"), което е видяно и интерпретирано в една социологическа траектория, а именно като социален конструкт, вземайки предвид социалните натоварености, които следват половите различия, произтичащи и от биологичните му черти и измерения.

2. Предлага инструменти за равно третиране на мъжете и жените и за преодоляване на дискриминацията въз основа на пола, чрез съчетаване на общите моменти между конкретни регулационно-правни механизми и разбиранията за социалните роли на половете в психоанализата.

- Предлага създаването на механизми за преодоляването на проблема със сексуалния тормоз, чрез извеждане на неговите характеристики и на възможностите за неговото редуциране;

- Провежда едно от първите в света контент-аналитични изследвания на отражението на движенията "Me Too" и "Time's Up", което би могло да послужи като основа за по-нататъшни проучвания на тези инициативи за социална справедливост;

- Допринася за мултиплицирането на считаните до този момент теми табу, включително и за учени, относно сексуалното посегателство.

Обобщено би могло да се каже, че дисертационният труд е новост за научната практика, тъй като изследва неизследван досега проблем.

Бележки и препоръки. Пожелавам на авторката да не спира да проучва и пише по този проблем.

Публикации по темата

Дисертантката има 9 научни публикации по темата на дисертацията, което е още един силен атестат за високото качество на дисертационния труд.

В заключение бих могла да кажа и да потвърдя, че представената документация и дисертационният труд на Цветелина Джамджиева отговаря на всички изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5 и че са покритивкички минимални национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.

Като давам висока оценка на дисертационния труд декларирам, че ще гласувам с „Да“ и апелирам към всички останали членове на Научното жури към ФЖМК да гласуват с „Да“ за присъждане **на образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика - Медиен дискурс-Жанрови модели)** на Цветелина Джамджиева.

Рецензент:

Проф.дсн Добринка Станчева Пейчева

28.01.2021

София